

Herrie in de tent

Wij begrijpen dieren niet altijd even goed en omgekeerd.
Maar ook onze eigen soortgenoten kunnen elkaar voor raadselen plaatsen.

In de dorpjes in deze streek worden soms de meest bijzondere dialecten gebruikt. Dat merkte ik al toen ik nog in Hoorn woonde: een echte stad, maar de autochtonen hebben er uitdrukkingen die niet altijd door mij begrepen worden: ‘Mijn hond is erg tisterig maar straks kan ie weer voor de kraam langs...’ De ondertiteling luidt: ‘Mijn hond zit vol klitten maar straks is ie weer mooi.’

Een cliënt vertelde eens dat het trimvak haar wel wat leek, maar ja, die herrie die je ervan had hè..., dat was niks voor haar.

Ik keek eens rond; al mijn cliënten lagen lekker te slapen of zaten zoet met een kluijfe te wachten op hun baas. De telefoon ging niet, de radio was uit, de tondeuse en de föhn hingen werkloos aan de muur. Dus ik antwoordde dat de herrie wel meeviel. Haar blik gleed over de vloer waar nog wat haarplukken lagen. ‘Tja, het ligt aan mij hoor, ik ben erg netjes en kan niet tegen die rondzwerfende herrie...’

Herrie.

Gelukkig woon ik vrijstaand, want natuurlijk zijn er soms honden die mij op een concert trakteren zodra ik mijn trimsalon uitloop, om meteen weer stil te zijn als ik binnenkom. Hun blaffen heeft dus bij mij altijd succes: ééns moet ik weer naar binnen, al is het misschien pas als de baas aanbelt. Hun blaffen is door henzelf aangeleerd ofwel geconditioneerd om aandacht te trekken.

Met blaffen wil een hond ons iets vertellen. Het is belangrijk dat bij overmatig blaffen de oorzaak wordt gevonden, een hond doet immers niets voor niets; er moet een motivatie zijn voor het uitvoeren van gedrag en een prikkel om het uit te voeren. Helaas is de motivatie om te blaffen heel groot waardoor het hoog op de ranglijst van gedragsproblemen staat. Het geeft zoveel voldoening dat straffen misschien kan helpen, maar dat het niets verandert aan de sterke motivatie. Bovendien krijgt blaffen, per ongeluk of expres, uiteraard veel aandacht waardoor de beloning – aandacht- al binnen is en er een volgende keer met nog meer enthousiasme geluid wordt gemaakt. Bij sommige hondenrassen heeft men door selectie opzettelijk ‘overmatig blaffen’ als eigenschap toegevoegd omdat het nut had (bijvoorbeeld bij Brakken en Foxhounds die tijdens de jacht op die manier geursporen ‘melden’.)

Wolven versus honden.

Wolvenpups blaffen, maar eenmaal volwassen doen ze het niet zo vaak en dan is het slechts een slap aftreksel van het hondengeblaf: een kort, staccato gekef met veel tussenpauzes. Een wolf blaft als hij iets ziet waar hij niet goed raad mee weet: als het ware om tijd te winnen voor het bedenken van een reactie. Onderzoek naar de klanken die wolven voortbrengen bracht aan het licht dat slechts 2,5 % van hun geluid uit blaffen bestond. Tijdens spel zal een wolf nooit blaffen, iets wat onze huishond wel doet: in meerdere opzichten gedraagt hij zich zijn hele leven als een niet volwassen geworden wolf.

Men heeft gemerkt dat wolven wel heel snel en makkelijk kunnen leren om te blaffen zoals honden dat doen. De eerste gedomesticeerde wilde honden gingen dat waarschijnlijk doen zodra ze in ver vervlogen tijden als huis- of erfhond werden gehouden; selectie door de mens deed de rest om er echte waakhonden van te maken.

Blaffen uit vreugde of opwindning.

Als de baas zijn hond uit de trimsalon komt ophalen wordt er soms uitgelaten geblaft: we horen hoog geluid, vele blafjes achter elkaar; eigenlijk klinkt het een beetje hysterisch. Er kan bij worden gepiept, gejankt. Kortom: het is een onbedwingbare uiting van 'hiep hoera'; het leven wordt weer leuk. Er wordt druk in het rond gesprongen, soms wordt de lijn, een handdoek of rondslingerende kluit erbij gepakt en rondgeslingerd. De adrenaline die vrijkomt door het blaffen zorgt voor wilde bewegingen. Tegen de tijd dat de portemonnee van de baas tevoorschijn komt is het wilde gedrag meestal wat afgenomen omdat er minder aandacht voor is. De reactie van de baas is ook belangrijk: hoe gekker die doet, hoe meer hij zijn hond enthousiast maakt. Soms is het onmogelijk met de baas nog even iets te overleggen, te vertellen hoe het ging, of om nog een borsteladvies te geven want we kunnen elkaar niet verstaan.

Dit is ook het vreugdeblaffen dat we horen als onze hond zijn vrienden in het park ontmoet en wat hij in de auto uitvoert als we vlakbij het strand of het bos zijn. Tips voor een rustiger reis: voer neptochten uit om de gelegde associatie te veranderen of ga af en toe richting 'iets heel leuks' via een andere route. Schenk geen aandacht aan gejengel, zet desnoods de radio aan, of zet bij wild gesprong de hond vast.

Uiting van angst.

Het geluid van angstblaffen is hoger dan dat van vreugdeblaffen en er wordt een langere reeks van gemaakt. Gillen of huilen kan erin verwerkt worden en het is een wanhopige schreeuw om hulp. In de trimsalon, waar we het gelukkig zelden horen, kan het betekenen: de baas laat me alleen in deze enge, onbekende omgeving. Zo'n dier loopt onrustig te ijsberen en wil uit het raam kijken, gaat aan de deur krabben of kruipt in het verste hoekje onder de tafel waar hij zijn blaffen voortzet. Zijn houding is laag, oren en staart staan naar beneden. Als ik zo'n hond rustig en vriendelijk oppak en op tafel zet waarbij ik rekening houd met angstagressie, is het blaffen meteen over omdat hij door mijn handelingen afgeleid wordt. De meeste honden die een concert geven in een trimsalon zijn onmiddellijk stil als de baas de deur uit is. Ze gaan over tot de orde van de hondendag: uitgebreid de vreemde luchtjes bestuderen.

Verdedigingsblaffen

Blaffen op zichzelf is nooit een uiting van agressie! En ook niet van dominantie: vergelijk het maar met de mensenwereld: een hooggeplaatste heeft het niet nodig om te schreeuwen tegen anderen, zijn kalmte en houding zorgen ervoor dat men voldoende respect voor hem heeft. Vaak horen we verschillende soorten blaffen tegelijk, met verschillende motivaties. Een hond die iets te verdedigen heeft als een indringer zijn territorium binnen wil of bang is dat hij iets kwijtraakt, blaft zijn verdedigingsblaffen. Zijn motivatie is territoriaal. Ook een bange hond in een tuin kan blaffend en zogenaamd stoer op een indringer afhollen omdat hij heeft geleerd dat dit meestal succes heeft: de vreemdeling verdwijnt. Of hij gaat op een veilige afstand verder staan blaffen en houdt dat een hele tijd vol.

De houding is hoog, de staart en oren ook, de poten staan stijf. Hij wil maar een ding en dat is de afstand vergroten tussen de dreiging en hemzelf. Daarvoor kan hij veel inzetten: grommen, tanden laten zien en het uitvoeren van schijnaanvallen. Dit alles samen met korte blafgeluiden en veel onverwachte, snelle bewegingen richting bedreiging. Wordt de voor hem beangstigende situatie op deze manier niet opgeheven, dan zal het dier uiteindelijk niet anders kunnen doen dan overgaan tot een echte aanval met bijten. Ook als de baas erbij is zal de hond pas stoppen met zijn verdediging als het gevaar weg is, tenzij hij als pup geleerd heeft op commando te stoppen. Vaak is deze vorm van blaffen gemengd met angstblaffen; dan ontstaat ambivalent gedrag: zal ik wegrennen of erop af gaan? Hierbij gaan de oren van voor

naar achter en kan de staart zo snel van laag naar hoog wisselen dat er een draaiende in plaats van een heen-en-weer kwispel ontstaat. Het geblaf vanuit een autoraam naar voorbijgangers, fietsers enzovoort dient meestal ook ter verdediging.

De beste bewaker van huis en haard.

Zo is de hond zijn carrière als onze beste vriend waarschijnlijk ooit begonnen: de wilde wolf/hond die zich in de eerste mensendorpen, zo'n 10 – 14000 jaar geleden, ontfermde over de na de jacht achtergebleven vleesresten nadat de Flintstones hun maaltijden hadden bereid. Nog een voor de mens handige eigenschap was dat deze wilde hondachtigen waarschuwen als er mensen of dieren langskwamen die eveneens trek in een half afgekloven bot hadden. De beste waakhond ziet alles en geeft dan één enkele, scherpe harde blaf. Soms ook achter elkaar, maar altijd met een pauze waarin de rest van het roedel wordt geacht te reageren. Het dier verwacht antwoord en waardering voor zijn alarm: de pups moeten dekking zoeken, de volwassen soortgenoten moeten zich verzamelen voor een eventueel noodzakelijke verdediging of juist onmiddellijk verdwijnen om aan het gevaar te ontsnappen. Pas als de nieuwkomer als vriend of vijand is geïdentificeerd wordt het blaffen vervangen door een warme begroetingsceremonie of door een aanval. Dat is een beetje lastig in het moderne mensenroedel dat gezellig met het complete gezin thuis zit als vrienden op de borrel komen. 'Hou je kop!' zal er wellicht geschreeuwd worden als de hond maar doorgaat met blaffen, en misschien komen er zelfs af en toe krachttermen aan te pas als de baas de tekst van zijn televisie- soap niet meer kan horen. Maar de hond blaft om rest van de groep op te roepen het territorium met daarin het hol (het huis van de baas) te verdedigen. De hond vindt het prima als de baas schreeuwt: hij ziet het als een bevestiging 'hè hè, onze leider ziet eindelijk ook in dat er gevaar dreigt!'

Als hij maar doorgaat met zijn herrie mankeert er iets aan hun relatie: de hond hoort na zijn alarmslaan de eigenlijke verdediging en afhandeling van de situatie over te laten aan zijn baas, de roedelleider. Meteen een mooi bewijs hoe belangrijk de invloed van de eigenaar is op het gedrag van zijn hond. Als de bel gaat en de hond al blaffend naar de deur rent heeft hij succes bij iedere keer dat u dat tracht te voorkomen maar daar niet in slaagt. Bij een beetje veel bezoek heeft hij al snel een berg beloningen binnen waardoor de motivatie voor het onhebbelijke gedrag steeds hoger wordt.

Zich van geen kwaad bewust...

Uw hond zal niets van uw boosheid snappen, want hij doet waar hij voor gemaakt is: waarschuwen voor gevaar. Uiteindelijk kan hij zich door de frustratie die het negeren van zijn alarm oproept tot een echte keffer ontwikkelen die als de bel gaat niet meer te stoppen is. Wat doet een ware roedelleider/baas? Die neemt de leiding en biedt een oplossing voor het vermeende gevaar door tussen de dreiging (het bezoek) en de hond in te gaan staan, zonder naar de hond toe te lopen. Dat kan hij namelijk opvatten als een aanmoediging om samen, zij aan zij, het gevaar mores te gaan leren, precies zoals hij dat in gedachten had. De echte leider heeft de hond tevoren geleerd dat hij na het geluid van de bel bij zijn baas komt als hij geroepen wordt. Vervolgens dat hij op commando kalm in zijn mand gaat liggen met een beloning in de vorm van iets lekkers, en daar blijft tot de baas de voordeur opendoet. Een hond die toch zo onhebbelijk is bezoek aan te blaffen wordt rustig en zwijgend als hij zo weinig mogelijk aandacht krijgt, terug gezet op zijn eigen plek of in zijn mand. De volgende keer hoort u nog meer hondengeluid en stel ik u voor aan het piepkleine hondje Melody (!) dat met haar sopraantje een duo leidt.